

Dopis č. 4 [dřívější nedokončená verze]

Milý příteli,

máš docela pravdu, že to, co píšu ve svých dopisech, je poněkud suché (a snad až nudné, dodal bych já). Ale nemáš pravdu, že to proto neobstojí proti té zlostné a pomlouvačné kampani ve všech novinách i v televizních a rozhlasových programech. Jsi netrpělivý; když nemůžeš po několika dnech nebo nanejvýš týdnech přehlédnout a spočítat výsledky, jsi nakloněn soudit, že je všechno marné, všechno ztraceno. Ale mocí, násilím, lži a pomluvami lze dosáhnout jen vratkých, protože velmi dočasných úspěchů. Naši předkové věděli, proč se nespokojili a nemohli spokojit s heslem, které si zvolil první československý prezident a které se pak stalo jakýmsi státním heslem, totiž že „pravda vítězí“. Ona totiž pravda vždycky nevíteží, alespoň ne hned, ba dokonce „na čas bývá poražena“. Ale nikdy nelze pravdu porazit nadobro a definitivně. Každé vítězství nad pravdou je jenom provizorní. Lidé, kteří užívají lsti, polopravd a lží (a tudíž také násilí a podvodů), se zabydlili v provizoriu. A proto jsou jejich reakce tak neurotické a hysterické, jak toho jsme i dnes svědky. Pravda si totiž může dovolit dočasně, přechodně prohrát – či spíše „jakoby prohrát“, neboť vítězí „na věky“. A proto se musíme i my naučit se dívat na své úspěchy i neúspěchy v perspektivě „věků“ a neztrácet hlavu, když to jednu chvíli vypadá třeba neutěšeně nebo přímo špatně. Když jsem naposled mluvil se svým učitelem (před čtyřmi dny), řekl: Zápas o lidská práva – to není bitva, to je válka! K tomu bych dodal jen to, že každé přirovnání ovšem v něčem kulhá. Je možno vyhrát válku a neztratit ani jedinou bitvu, vzato čistě vojensky. Vítězství v ozbrojeném konfliktu není podmíněno několika prohrami. V zápase o pravdu jsou *naše* porážky podmínkou *jejího* vítězství. Jedna romantická formulace zní asi takto: jenom ztracené zápasy stojí za to, aby byly vybojovány. Věc je však prostší. Pravda nám totiž musí být tak drahá, že se vzdáme všech pokusů jí „pomoci“ k vítězství nečistými prostředky nebo nějakou taktikou. V zápase o pravdu nám není dovoleno použít jakýchkoliv prostředků. A proto se na první pohled zdá, že naši protivníci budou mít mnoho výhod, protože oni takto vázání nejsou, resp. se takto vázání necítí. Mohu uvést několik případů.

Nedávno (vlastně v těchto dnech) jsem se dozvěděl od známých z NDR, že se prý v tamních novinách píše o signatářích CHARTY 77 jako o neofašistech. U nás zatím takové slovo nepadlo; proslýchá se však, že něco takového snad měla říci jedna naše reportérka holandskému ministru zahraničních věcí van der Stoelovi před jeho odjezdem. To se ostatně brzo dozvíme. [zde text končí, pozn. red.]